

СІРЕНКО С. В.,

аспірант кафедри цивільного, трудового
та господарського права
(Дніпровський національний університет
імені Олеся Гончара)

УДК 343; 347.2; 346

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.1.117>

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ СУДУ

У статті досліджуються сучасні проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень, пов'язаних із примусовим виконанням судових рішень. Проаналізовано норми Кримінального кодексу України (зокрема, статтю 382 КК України), що встановлюють відповідальність за умисне невиконання або перешкоджання виконанню судового рішення, а також суміжні склади (наприклад, втручання в діяльність виконавців). Охарактеризовано зміст ст. 382 КК України та суміжних норм, визначити коло діянь, що підпадають під їх дію. Досліджено вплив умов воєнного стану та останніх законодавчих змін на застосування норм про відповідальність за невиконання рішень суду, узагальнено позиції науковців щодо даної проблематики. Розглянуто правові колізії та практичні труднощі застосування цих норм в умовах воєнного стану після 2022 року, зокрема питання відмежування умисного ухилення від об'єктивної неможливості виконання рішення внаслідок воєнних обставин. Здійснено огляд актуальної судової практики Верховного Суду та наукових досліджень, присвячених цій темі. Проведене дослідження підтверджує, що кримінально-правовий механізм захисту обов'язковості судових рішень потребує подальшого вдосконалення – як на рівні законодавства, так і у правозастосуванні. Лише у поєднанні з ефективною роботою системи примусового виконання та з урахуванням особливих умов (таких як воєнний стан) цей механізм зможе повноцінно забезпечити реалізацію принципу невідворотності виконання судового вердикту. На основі проведеного аналізу сформульовано висновки щодо вдосконалення законодавства та практики, а також пропозиції (зокрема щодо посилення санкцій та уточнення правового регулювання в умовах воєнного стану). Окреслено перспективні напрями подальших досліджень проблем примусового виконання судових рішень у кримінально-правовому аспекті.

Ключові слова: *судове рішення, примусове виконання, воєнний стан, виконання судового рішення, правове регулювання, запобіжний захід, судова практика, кримінальна відповідальність, кримінальне правопорушення.*

Sirenko S. V. Current Issues in the Qualification of Criminal Offenses Related to the Enforcement of Court Decisions

The article examines current issues related to the qualification of criminal offenses associated with the enforcement of court decisions. The study analyzes the provisions of the Criminal Code of Ukraine (in particular, Article 382), which establishes liability for the deliberate failure to comply with or obstruction of the enforcement of a court decision, as well as related offenses (e.g., interference with the activities of enforcement officers). The content of Article 382 of the Criminal Code of Ukraine and other relevant provisions is described, and the range of acts falling within their scope is identified. The influence

of martial law and recent legislative amendments on the application of norms concerning liability for non-compliance with court decisions is explored. The positions of scholars on this issue are summarized. Legal conflicts and practical difficulties in applying these provisions under the conditions of martial law since 2022 are discussed, including the distinction between intentional evasion and objective impossibility of enforcement due to wartime circumstances. A review of recent case law from the Supreme Court and academic research on the topic is provided. The research confirms that the criminal law mechanism for protecting the binding nature of judicial decisions requires further improvement – both at the legislative level and in law enforcement practice. Only in conjunction with an effective system of compulsory enforcement and with consideration of exceptional circumstances (such as martial law) can this mechanism ensure the full implementation of the principle of the inevitability of judicial verdict enforcement. Based on the conducted analysis, conclusions are drawn regarding the improvement of legislation and practice, along with proposals (including strengthening sanctions and clarifying legal regulation under martial law conditions). The article outlines promising directions for further research into the problems of compulsory enforcement of court decisions from the perspective of criminal law.

Key words: *court decision, compulsory enforcement, martial law, enforcement of court decision, legal regulation, preventive measure, case law, criminal liability, criminal offense.*

Вступ. Забезпечення виконання судових рішень є наріжним каменем верховенства права та ефективності правосуддя. Саме виконання рішень суду – один із головних критеріїв оцінки громадянами спроможності й чесності судової системи. Натомість хронічне невиконання судових вердиктів підриває авторитет судової влади, адже без реального втілення судового захисту кінцева мета правосуддя (відновлення порушених прав) не досягається. Проблема невиконання національних судових рішень для України є вкрай актуальною та системною. Ще у 2011 році Парламентська Асамблея Ради Європи відзначила з глибоким занепокоєнням хронічне невиконання рішень українських судів як один із основних системних недоліків, що підриває верховенство права. ПАРЕ закликала Україну невідкладно ухвалити всеосяжну стратегію розв'язання ситуації, коли значна кількість остаточних судових рішень залишаються невиконаними. Таким чином, забезпечення реального виконання судових рішень є не лише внутрішньою проблемою, а й предметом уваги міжнародних інституцій, що підкреслює актуальність теми.

Особливої гостроти ця проблема набула в умовах воєнного стану, запровадженого в Україні з 24.02.2022. Повномасштабна війна призвела до запровадження законодавчих обмежень у сфері виконавчого провадження (зокрема, тимчасового мораторію на деякі заходи примусового виконання), що, з одного боку, було об'єктивно зумовлено воєнними ризиками та гуманітарними міркуваннями, а з іншого – створило нові виклики для реалізації принципу обов'язковості судового рішення. Значна частина боржників і стягувачів опинилися в зоні бойових дій або на окупованих територіях, що ускладнило виконання рішень. Водночас воєнний стан не може і не повинен слугувати виправданням невиконання судового рішення, якщо його реальне виконання є можливим. Баланс між правами сторін виконавчого провадження в екстремальних умовах потребує ретельного дотримання. Отже, аналіз кримінально-правових механізмів забезпечення виконання рішень суду саме в сучасних умовах (воєнного часу) є вкрай своєчасним і суспільно значущим.

Постановка завдання. Метою статті є комплексний аналіз кримінально-правових норм та практики, що стосуються відповідальності за ухилення від примусового виконання судових рішень, виявлення сучасних проблем їх кваліфікації та вироблення обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення законодавства і правозастосування. Ключові проблеми, які порушуються в цій статті, можна сформулювати так: як ефективно притягати до

відповідальності за умисне ухилення від виконання судових рішень, не допускаючи покарання за об'єктивну неспроможність виконати рішення.

Результати дослідження. Проблематика невиконання судових рішень і боротьби з цим явищем привертала увагу багатьох науковців і практиків. Загалом питання кримінальної відповідальності за невиконання судового рішення досліджено в працях, що охоплюють як національний, так і порівняльний аспекти. Зокрема, А.А. Тертична (2019) здійснила порівняльно-правовий аналіз норм про невиконання судового рішення у кримінальному законодавстві пострадянських держав. Вона показала, що більшість країн регіону передбачають відповідальність за такий злочин, аналогічно до України формулюючи об'єктивну сторону як «невиконання або перешкоджання виконанню судового рішення». Водночас різниться підхід до суб'єкта та суб'єктивної сторони: якщо КК України прямо вказує на умисність діяння, то в деяких державах використовується оціночна ознака «злісності» або взагалі не конкретизується форма вини. Такі дослідження допомагають зрозуміти напрям розвитку законодавства та перейняти кращі практики або застерегтися від помилок [6].

У вітчизняній доктрині неодноразово підкреслювалася важливість проблеми. Б. Чупринський (2021) проаналізував особливості призначення покарання за злочин, передбачений ст. 382 КК України. Він звернув увагу на невідповідність санкцій цієї статті суспільній небезпеці діяння: зокрема, покарання за ч.2 ст. 382 КК (вчинення службовою особою) виявляється м'якшим у максимальній межі, ніж за ч.3 тієї ж статті, хоча діяння службової особи є більш суспільно небезпечним. Дослідник обґрунтував пропозицію збільшити санкції: підвищити верхню межу штрафу для службових осіб та встановити більш суворий мінімум покарання за кваліфікуючими складами (наприклад, не менше 5 років позбавлення волі за ч.3,4). Ці наукові рекомендації свідчать про нагальність удосконалення кримінально-правових норм, аби забезпечити їх превентивну та каральну ефективність [5].

Окремий напрям досліджень присвячений процедурним засобам, що покликані запобігати ухиленню від виконання рішень. Так, І. Черненко (2024) розглянув практику застосування тимчасового обмеження у праві виїзду боржника за кордон як засобу забезпечення виконання судового рішення. Він зазначив, що ця заходу забезпечення (яка фактично є превентивним інструментом) наразі реалізується з надмірним покладанням тягаря доказування на державного чи приватного виконавця. Виконавець мусить доводити ухилення боржника, тоді як, на думку автора, варто презюмувати наявність умислу в разі невиконання боржником рішення в добровільному порядку [4]. Такий підхід відповідав би принципу обов'язковості рішень: якщо особа не виконує судові рішення, що є її обов'язком, то логічно презюмувати винність у ухиленні (поки не доведено інше) для оперативного застосування обмежувальних заходів. Ця пропозиція відображає намагання науковців знайти баланс між правами боржника та ефективністю виконання, і є цінною для вироблення подальших реформ.

Актуальна судова практика також стала предметом аналізу в юридичній літературі. У період після 2022 року вийшло кілька оглядових праць суддів та аналітиків Верховного Суду, присвячених, зокрема, застосуванню ст. 382 КК в нових умовах [2]. Наприклад, у матеріалах Науково-консультативної ради при Верховному Суді обговорювалися питання доказування умислу боржника в умовах воєнного стану та тлумачення поняття «реальна можливість виконати рішення» з урахуванням форс-мажорних факторів. Таким чином, можна констатувати, що тема досить добре розроблена в доктрині, проте багато аспектів залишаються дискусійними (особливо з огляду на безпрецедентні обставини воєнного часу).

Кваліфікація кримінальних правопорушень у сфері примусового виконання судових рішень стикається з низкою правових та практичних проблем. Передусім, ідеться про правильне застосування статті 382 Кримінального кодексу України, яка встановлює відповідальність за умисне невиконання або перешкоджання виконанню судового рішення, що набрало законної сили. Необхідно визначити коло діянь, які підпадають під ці поняття, та відмежувати їх від суміжних складів правопорушень і правомірної поведінки.

Окрему проблему становить доведення умислу винної особи. Для притягнення до відповідальності за ст. 382 КК важливо встановити, що особа мала реальну можливість

виконати судові рішення, але свідомо цього не зробила. В умовах воєнного часу питання наявності реальної можливості набуло особливої складності: потрібно відрізнити, де боржник чи службова особа дійсно не можуть виконати рішення об'єктивно (наприклад, через бойові дії, окупацію, мобілізацію), а де вони умисно ухиляються, використовуючи воєнні обставини як привід. Недостатня визначеність законодавства щодо таких ситуацій призводить до колізій у правозастосуванні. Зокрема, наразі не вирішено однозначно питання про виконання рішень, якщо боржник проходить військову службу: виконавці не мають чітких механізмів, як діяти у випадку мобілізованого боржника, і позбавлені можливості продовжувати виконавчі дії під час його служби. Це правове питання наразі залишається відкритим і потребує врегулювання.

Наступний блок проблем стосується конкуренції правових норм. Діяння, пов'язані з перешкоджанням виконанню судового рішення, можуть підпадати не лише під ст. 382 КК. Так, фізичний опір державному або приватному виконавцю під час виконання рішення утворює склад окремого злочину – опору представникові влади чи виконавцю (ст. 342 КК). А вплив на виконавця з метою схилити його до невиконання службових обов'язків або прийняття незаконного рішення кваліфікується за ст. 343 КК – втручання в діяльність працівника державної виконавчої служби чи приватного виконавця [1]. Необхідно правильно розмежувати ці склади: коли дії боржника (або іншої особи) становлять самостійний злочин проти авторитету влади (опір чи втручання), а коли їх слід кваліфікувати саме як частину злочину невиконання судового рішення. Практика застосування показує, що такий розподіл не завжди однозначний, особливо якщо має місце комплекс протиправних дій (наприклад, посадова особа одночасно і особисто не виконує рішення суду, і чинить тиск на підлеглих виконавців). Від правильної кваліфікації залежить як визначення винного суб'єкта (загальний чи спеціальний), так і обсяг покарання.

Проблемним є й питання співвідношення кримінальної та адміністративної відповідальності за невиконання судових актів. Законодавство передбачає адміністративні стягнення для посадових осіб за невиконання окремих ухвал суду (ст. 185-6 КУпАП) та штрафи у межах виконавчого провадження за невиконання рішень без поважних причин [9]. Однак ці заходи не гарантують реального виконання, а повторне невиконання зрештою призводить до порушення кримінальної справи. Проблема в тому, що кримінальна відповідальність має застосовуватися як *ultima ratio* (останній засіб), але через неієвність інших механізмів вона часто лишається єдиним шляхом примусу боржника до виконання. Це свідчить про необхідність комплексного вирішення проблеми – не лише через каральні заходи, а й через удосконалення самої системи примусового виконання рішень.

Головною нормою, яка охороняє обов'язковість судових рішень, є стаття 382 Кримінального кодексу України. Відповідно до ч.1 ст.382 КК, кримінально караним діянням визнається умисне невиконання вироку, рішення, ухвали чи постанови суду, що набрали законної сили, або умисне перешкоджання їх виконанню.

Об'єктом КП, передбаченого ст.382 КК, є встановлений законом порядок здійснення правосуддя, який передбачає обов'язкове, своєчасне і точне виконання судових рішень. Саме авторитет судової влади і дієвість правосуддя ставляться під загрозу, коли судові акти ігноруються. Предметом КП є відповідний судовий акт – вирок, рішення, ухвала або постанова суду, що набрали законної сили. Важливо, що йдеться про остаточні рішення: до набрання рішенням законної сили відповідальність за його невиконання за ст.382 КК не настає (натомість можливе притягнення за неповагу до суду або інші правопорушення в процесі, але не за цією статтею).

Об'єктивна сторона цього КП може проявлятися у двох формах: бездіяльності (невиконання покладених судовим актом обов'язків) або дії, що заважає виконанню (активне створення перешкод процесу виконання). Причому склад злочину є формальним – він вважається закінченим з моменту самого факту невиконання чи протидії виконанню судового акта, незалежно від настання будь-яких наслідків.

Закон містить і кваліфікуючі склади цього кримінального правопорушення (далі – КП). За ч.2 ст.382 КК відповідальність настає за ті самі дії, вчинені службовою особою (тобто

якщо суб'єкт – посадова особа, на яку покладено обов'язок виконати рішення). Частина 3 ст.382 передбачає особливо кваліфікований склад: коли діяння вчинено службовою особою, яка займає відповідальне чи особливо відповідальне становище, або особою, раніше судимою за це КП, або якщо невиконання/перешкоджання завдали істотної шкоди правам і свободам чи інтересам юридичних або державним інтересам. Окремо в ч.4 ст.382 КК встановлена відповідальність за умисне невиконання службовою особою рішення Європейського суду з прав людини або рішення/висновку Конституційного Суду України – це також карається позбавленням волі на 3–8 років. Така норма з'явилася у 2017 році як реакція на випадки ігнорування державними органами рішень ЄСПЛ і КСУ, підкреслюючи особливу вагу цих юрисдикцій.

Суб'єктом КП за ч.1 ст.382 є, як правило, загальна осудна особа, на яку покладено обов'язок виконати певне судове рішення. Найчастіше це боржник у виконавчому провадженні – фізична чи посадова особа, зобов'язана судом вчинити певні дії або утриматися від них. Однак суб'єктом може бути і будь-яка інша особа, яка перешкоджає виконанню рішення (наприклад, стороння особа, що приховує майно боржника або блокує доступ виконавця до об'єкта виконання). У випадку перешкоджання, закон не вимагає, щоб винний сам був адресатом судового акта – головне, що він умисно створює перешкоди виконанню рішення, яке повинно бути виконане. Спеціальний суб'єкт має місце у ч.2, 3, 4 ст.382: це службові особи, на яких покладено обов'язок виконання (наприклад, керівник державного органу, зобов'язаного виконати рішення суду, посадова особа, відповідальна за виплату присуджених коштів, державний виконавець, що повинен реалізувати рішення тощо). Службова особа виступає суб'єктом як у ситуації власне невиконання (коли посадова особа і є «боржником» за рішенням), так і коли вона умисно не виконує рішення у сфері своєї компетенції (наприклад, не забезпечує виплату за рішенням про поновлення на роботі). Варто зазначити, що державний або приватний виконавець теж може бути суб'єктом цього КП, якщо він умисно не здійснить виконавчих дій по рішенням, яке зобов'язаний примусово виконати (фактично саботує виконання).

Суб'єктивна сторона КП характеризується лише прямим умислом. Особа усвідомлює, що рішення суду є обов'язковим, знає про його зміст та вимоги, має можливість його виконати, але бажає (прямо чи опосередковано) його не виконувати або чинити перешкоди виконанню. Верховний Суд чітко роз'яснив: для кваліфікації за ст.382 необхідно встановити, що особа мала реальну можливість виконати судовий акт, але умисно цього не зробила. Тобто, якщо виконання було об'єктивно неможливим (через незалежні від волі особи обставини), склад злочину відсутній – немає умисного невиконання. У справі №554/10478/15-к колегія суддів ККС ВС вказала, що наявність реальної можливості виконати рішення є обов'язковою умовою відповідальності [8]. Крім того, не має значення мотив невиконання – приміром, посилання на «поважні причини» чи благі наміри не звільняє від вини, якщо встановлено прямий умисел.

Аналіз практики показує, що найбільш поширені ситуації застосування ст.382 КК України стосуються невиконання судових рішень посадовими особами та у спорах щодо сімейних, трудових прав. Часто фігурантами справ стають керівники підприємств чи установ, які не виконують рішення про поновлення незаконно звільненого працівника, або посадовці, які не виплачують за рішенням суду належні громадянам кошти [8]. У таких випадках склад кримінального правопорушення, як правило, кваліфікується за ч.2 або ч.3 ст.382 КК (в залежності від рангу посадовця та наявності тяжких наслідків). Верховний Суд виробив критерії, за якими оцінюється наявність складу: чи було у службової особи достатньо повноважень і можливостей для виконання рішення; чи вживала вона якихось заходів до його виконання; чи є документально зафіксований факт відмови або бездіяльності. Наприклад, у справах щодо поновлення на роботі суди з'ясовують, чи видав керівник наказ про поновлення, чи допустив працівника до роботи, чи виплатив компенсацію за час вимушеного прогулу. Якщо цих дій не зроблено, і при цьому керівник був поінформований про рішення та мав реальну можливість його виконати, наявний склад кримінального правопорушення. Як

зазначалося, пряма відмова виконувати рішення (усно чи письмово виражене небажання виконати) однозначно розцінюється як умисне невиконання.

Втім, на практиці боржники нерідко діють хитріше – не заявляють відкрито про невиконання, але створюють умови, за яких рішення не реалізується (т.зв. «завуальоване» невиконання). Наприклад, посадовець може формально видати наказ про виконання рішення, але одночасно ініціювати фіктивне скорочення посади поновленого працівника, аби обійти виконання; або боржник повідомляє виконавця про відсутність коштів, переховує майно, змінює місце проживання тощо. Верховний Суд у ряді рішень підкреслив, що подібні дії (бездіяльність) теж утворюють склад злочину, якщо їхній умисел – не допустити виконання рішення, хоча зовні особа може не виглядати як така, що «відмовилась». Розмежування між навмисним невиконанням і добросовісним, але безуспішним виконанням іноді є складним завданням для слідства [2]. Тут велике значення мають обставини виконавчого провадження: скільки часу минуло з моменту набрання рішенням сили, які дії виконавець вчиняв і як реагував боржник, чи просив боржник відстрочку виконання в суді, чи повідомляв про перешкоди тощо. Якщо боржник просто ігнорує виконавчі документи, не виконує вимоги виконавця без поважних причин – це пряма ознака умислу на ухилення. Натомість, якщо є докази, що невиконання спричинене об'єктивними факторами (відсутністю коштів унаслідок форс-мажору, перебуванням боржника в зоні бойових дій, законодавчими мораторіями), то кримінальна відповідальність виключається через відсутність складу (неможливість виконання => відсутність умислу) [4].

Війна та воєнний стан принесли нові виклики, які вже проявляються у судовій практиці. За 2022–2023 роки спостерігається тенденція: з одного боку, зменшилася кількість відкритих виконавчих проваджень (через тимчасові законодавчі обмеження), з іншого – зросла кількість випадків, коли стягувачі скаржаться на невиконання рішень під приводом воєнних обставин. Суди мусять перевіряти доводи боржників про неможливість виконання. Наприклад, якщо боржник-підприємець посиляється на руйнування бізнесу внаслідок війни, суд враховує це як поважну причину невиконання і кримінальне провадження може бути закрито. Натомість ситуації, коли воєнний стан використовується лише як привід, не підтверджений реальними перешкодами, трактуються суворо. Так, відомі випадки, коли посадові особи органів місцевого самоврядування під час воєнного стану відмовлялися виконувати рішення про поновлення громадян на посадах, мотивуючи це воєнною ситуацією, хоча орган фактично працював у безпечному регіоні. У таких кейсах правоохоронці порушували провадження за ст.382 КК, а суди погоджувалися, що сам по собі факт війни не звільняє від обов'язку виконувати рішення, якщо немає конкретних непереборних обставин.

Верховний Суд поки що не напрацював узагальнених постанов щодо застосування ст.382 КК у контексті воєнного стану, але в окремих рішеннях вже зроблено важливі акценти. Зокрема, наголошено, що оцінка «реальної можливості виконання» має враховувати правові обмеження воєнного часу. Якщо державою офіційно заборонено здійснювати певні виконавчі дії (наприклад, стягнення на майно в зоні бойових дій), то невиконання рішення через таку заборону не є кримінальним правопорушенням, адже особа діє правомірно, виконуючи норми воєнного законодавства. Водночас після скасування відповідних обмежень боржник повинен одразу вжити заходів для виконання рішення; інакше подальше зволікання може розцінюватися вже як умисне невиконання. Таким чином, судова практика поступово адаптується до викликів воєнного стану, підтверджуючи базовий принцип: там, де виконання можливе та не заборонене – воно має бути здійснене, інакше настає кримінальна відповідальність; там, де виконання фактично або юридично неможливе – особа не винна.

Висновки і пропозиції. Забезпечення реального виконання судових рішень залишається одним із найактуальніших завдань української правової системи. Кримінальна відповідальність за умисне невиконання або перешкоджання виконанню судового рішення (ст. 382 КК України) є важливим інструментом гарантування обов'язковості судових вердиктів. Водночас аналіз показав, що норма ст.382 КК у її нинішньому вигляді не повністю вирішує проблему масового невиконання рішень, а застосування її стикається з низкою практичних труднощів. Основні проблеми кваліфікації КП, пов'язаних із невиконанням рішень суду, полягають у доказуванні суб'єктивної сторони (наявності прямого умислу) та встановленні реальної можливості виконання рішення на момент інкримінованих дій. Судова практика виробила

критерії, що умисне невиконання має місце лише тоді, коли особа могла виконати рішення, але свідомо від цього утрималась. Будь-які обставини, що об'єктивно унеможливають виконання (форс-мажор, правова заборона, відсутність предмета виконання тощо), повинні виключати кримінальну відповідальність. Це особливо актуально під час воєнного стану: воєнні ризики та законодавчі обмеження повинні братися до уваги при оцінці умислу. На рівні практичних рекомендацій слід забезпечити, щоб органи досудового розслідування більш ретельно перевіряли посилення боржників на воєнні обставини і відсіювали випадки, де немає вини. Відмежування від суміжних складів потребує вдосконалення роз'яснень. Доцільно в рамках узагальнення судової практики або постанови ВС уточнити, як кваліфікувати дії, що одночасно підпадають під ст.382 та інші статті (опір, втручання, самоуправство тощо). Зокрема, пропонується вважати, що застосування насильства чи погроз до виконавця слід кваліфікувати за спеціальними нормами (ст.342, 343 КК), тоді як ст.382 повинна охоплювати випадки бездіяльності боржника або ненасильницького ухилення. Такий підхід запобігатиме дублюванню кваліфікації. Якщо ж одні й ті самі дії порушують різні об'єкти (наприклад, боржник і опір чинив, і рішення не виконав тривалий час), можливе пред'явлення сукупності злочинів – але тут потрібна обережність, щоб не покарати двічі за фактично одне діяння. Також, треба чітко врегулювати порядок виконання судових рішень щодо боржників-військовослужбовців та після їх демобілізації, диференціювати мораторії на стягнення в залежності від видів майна (щоб не допускати зловживань, коли мораторій невинувато захищає недобросовісних боржників). Таким чином, зміни законодавства повинні забезпечити баланс: захистити добросовісних боржників у скрутному становищі, але водночас закрити лазівки для тих, хто навмисно не виконує рішення, спекулюючи на воєнних труднощах.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 14.01.2025).
2. Відповідальність за невиконання судового рішення: практика ВС. *Судово-юридична газета*. 29 вересня 2020. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/179245-vidpovidalnist-za-nevikonannya-sudovogo-rishennya-praktika-vs> (дата звернення: 14.01.2025).
3. Сущенко Ю. Санкції – не панацея від невиконаних рішень. *Юридична газета*. 27 жовт. 2020. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/sankciyi--ne-panaceya-vid-nevikonanih-rishen.html> (дата звернення: 14.01.2025).
4. Коли настає кримінальна відповідальність за невиконання судового рішення. *JURLIGA*. 2020. URL: <https://jurliga.ligazakon.net/news/199247-koli-nasta-kriminalna-vidpovidalnist-za-nevikonannya-sudovogo-rishennya> (дата звернення: 14.01.2025).
5. Чупринський В. Покарання за невиконання судового рішення за КК України. *Історико-правовий часопис*. 2021. № 15(1). С. 124–129.
6. Тертична А. А. Невиконання судового рішення у кримінальному законодавстві пострадянських держав. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2019. Вип. 56, т. 2. С. 112–117.
7. Про виконавче провадження під час воєнного стану. Рада адвокатів Київської області. 4 берез. 2025. URL: <https://radako.com.ua/news/pro-vykonavche-provazhennya-pid-chas-voennogo-stanu> (дата звернення: 14.01.2025).
8. Верховний Суд. Постанова від 27 січ. 2025 р. у справі № 685/1196/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/> (дата звернення: 14.01.2025).
9. Верховний Суд. Постанова від 26 лют. 2019 р. у справі № 554/10478/15-к. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/> (дата звернення: 14.01.2025).
10. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 7 груд. 1984 р. № 8073-X. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51. Ст. 1122. Ст. 185°. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 14.01.2025).
11. Про виконавче провадження : Закон України від 2 черв. 2016 р. № 1404-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 30. Ст. 542. Із змінами 2022–2023 рр. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19> (дата звернення: 14.01.2025).
12. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. Ст. 343. Втручання в діяльність працівника правоохоронного органу, судового експерта, державного виконавця, приватного виконавця. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 14.01.2025).

